

Türkofis (1934-1939)

Türkofis, **1929 Dünya Ekonomik Buhranı**nın etkisiyle dış ticaretin durgunlaşması sonucunda ülkenin iktisadî alanda gelişimini sağlamak ve uluslararası ticareti geliştirmek amacıyla kurulmuş bir dış ticaret örgütüdür. Dünya Ekonomik Buhranı nedeniyle ekonomik hayatın farklılaşması bu bağlamda uluslararası ticaretin durgunlaşması iktisadi teşkilatlanmada bazı değişiklikler yapılmasını gerekli kıldı. Bu kapsamda Türkiye 1930'lu yıllarda dış ticaretini geliştirmek için iki yol izledi. Öncelikle dış ticareti kolaylaştıracak yasal düzenlemeler hayata geçirildi. İkinci olarak dış ticaret politikasını geliştirmek ve uygulamak için yeniden teşkilatlanmaya gidildi. Türkiye'nin belli başlı mallarının ihracının sağlanması, yabancı ülkelerle olan ticaretin geliştirilmesi, iktisadî alanda gerekli tedbirlerin alınması, iç ve dış pazarlarda Türk mallarının sürümünün artırılması için İktisat Vekâleti'nin yeniden ve güçlü bir şekilde teşkilatlandırılmasına gerek duyuldu. Esasen dış ticaret konusundaki örgütlenme çabası 1933 yılının sonları ve 1934 yılının başlarında yoğunlaşmış idi. 1934 yılının Ocak-Şubat aylarında dış ticaret ile ilgili örgütlenme çabasına verilecek en önemli örnek Türkofis'in temelini oluşturan "*Türkiye Dış Ticaret İşleri Milli Ofisi Dairesi*"nin hayata geçirilmesiydi.

Çalışmalar sonucunda 27 Mayıs 1934'te 2450 sayılı "*İktisat Vekâleti Teşkilât ve Vazifeleri Hakkında Kanunu*" ile İktisat Vekâleti'nin teşkilat yapısı yeniden düzenlendi. Bu kanunla dış ticaret ile ilgili birimler ilk kez Dış Ticaret Reisliği (Türkofis) adıyla bir çatı altında toplandı. Vekâlete bağlı olarak dış ticaretle ilgilenmek üzere Türkofis Müdürlüğü oluşturuldu. Kanunda, İktisat Vekâleti'nin kara ticaretinde iş ve vazifeleri maddeler halinde sıralandı. Kanunun 7 ile 13. maddeleri arasında zikredilen, ticaret mümessilleri işleri, haricî ticaret ve hariçteki Türk ticaret odaları işleri, Türk ihracat mallarına ve ihraç memleketlerine ait işler, ticaret mukavelelerine ve ticarî münasebetlere dair işler, millî iktisadî koruma işleri, yabancı devletlerin iktisadî tedbir ve mevzuatına dair işler, neşriyat ve propaganda ve turizm işleri Türkofis'in görev alanına dahil edildi. Türkofis'in kurulmasıyla dış ticaret işleri bir çatı altında toplandı.

Türkofis, Türkiye'nin dış ticaret politikası üretme çabası çerçevesinde şekillenen bir teşkilatlanmaydı. Türkofis'in başlıca görevi Türkiye'nin dış ticarî münasebetlerini sağlamak, bir taraftan dünyada sık sık değişen politik ve ekonomik seyri göz önünde tutarak millî iktisadî koruyacak bir ticaret politikası tespit etmek, diğer taraftan mevcut zorluklara rağmen ihracatı ilerletmeye çalışmaktı. Türkofis'in en önemli amacı Türkiye'nin ihracatını canlandırmaktı. Nitekim kanuna göre Türkofis'in başlıca vazifesi Türk mallarının uluslararası alanda sürümünü kolaylaştıracak yollar araştırmak ve tüccarlara rehber olmaktı. Türkofis dünya piyasaları hakkında Türk tüccarlarını aydınlatacak ve bilgi kaynağı olacaktı. Türkofis rakip memleketlerde üretilen mal ve mahsullerin durumunu, üretim miktarlarını araştırarak bu bilgileri neşretmeye başladı. Böylece ofis, Türk malları için yeni pazarlar bulunmasını ve mevcut pazarların güçlendirilmesini sağladı.

Türkofis'in Teşkilat Yapısı

Türkofis 27 Mayıs 1934'te resmen kurulduğunda teşkilat yapısı da tespit edildi. Türkofis'in merkezi Ankara olup İstanbul ve İzmir'de de şubeleri bulunacaktı. Bilahare belli başlı üretim ve ihraç merkezlerinde de şubeler açılabilecekti. Türkofis Reisliğinin örgütlenme yapısı merkez teşkilatı; "*Ticaret Anlaşmaları, Clearing (Kliring) ve Kompansiyon*", "*Madde İhtisas Masaları*", "*Neşriyat*", "*Turizm*", "*Muamelat*" olmak üzere beş farklı birimden meydana geldi. Ticaret Anlaşmaları, Kliring ve Kompansiyon birimi "*Memleket İhtisas Masaları*" ve "*Kontenjan, Döviz ve Tarife*" olmak üzere iki bölümden oluştu.

Memleket İhtisas Masalarında;

- a) Fransa, Belçika, Hollanda,
- b) İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, İskandinavya Memleketleri, Baltık Memleketleri,
- c) Almanya, Avusturya, Macaristan,
- d) Sovyet Rusya, Polonya, Çekoslovakya, Çin,
- e) İtalya, İsviçre, İspanya, Portekiz, Güney Amerika,
- f) Yunanistan, Romanya, Yugoslavya, Bulgaristan, Arnavutluk,
- g) Mısır, İran, Suriye, Irak, Filistin, Hicaz masaları bulunuyordu.

Türkofis teşkilatının ülke masaları dışında oluşturduğu bir de “*Madde İhtisas Masaları*” mevcuttu. Bu masalar, tuz ve inhisar maddeleri, tütün, yumurta, balık, kereste, palamut ve hülasesı, kürklü av derileri, kitre, meyan kökü ve hülasesı, gülyağı, afyon, tıbbi ve kimyevi maddeler bölümü birinci servis olarak teşkilatlandı. Madde İhtisas Masası’nın nakliyat ve sigortalar kısmı da bulunuyordu. Burada hububat ve tohumlar, canlı hayvanlar, hayvan mahsulleri ve hayvan yemleri ikinci servisi oluşturdu.

Madde ve İhtisas Masası’nın üçüncü servisi, yaş ve kuru meyveler, yaş ve kuru sebzeler, mensucat hammaddeleri, madenler, kereste, zeytin ve zeytinyağı, prina ve diğer nebati yağlar bölümünden oluşuyordu. Türkofis’in üçüncü ana şubesi olan Neşriyat şubesi bülten, adres kitabı ve kütüphaneden sorumluydu. Türkofis’in Turizm şubesi sergi ve panayırlardan sorumluydu. Muamelat şubesi ise teşkilatın yazışmalarını takip eden şubesiydi. İfade edilen bu şubeler merkez teşkilatını oluşturmaktaydı. Türkofis’in iç şubelerinin bulunacağı şehirler ise İstanbul, İzmir, Mersin, Samsun ve Kars olarak belirlendi.

Türkofis’in bir de dış şubeleri bulunmaktaydı. Bunlar Atina, Berlin, Bükreş, Hayfa, İskenderiye, Londra, Madrid, New York, Paris, Prag, Roma, Viyana, Stockholm ve Tokyo şehirlerinde kuruldu. Türkofis dış teşkilatı yıldan yıla genişletildi. Nitekim 1935’te Çin, Japonya, Şili, İran, Arabistan gibi bazı memleketlere memurlar gönderildi. Türkofis, şube olarak teşkilatlanamadığı yerlerde ise ajanlıklar oluşturdu. 1936’da Arjantin’de bir Türkofis temsilciliği kuruldu ve buraya Türkofis Müşavirlerinden Fuat Bey tayin edildi. Keza Bombay’da Ticaret Ataşeliğinin kurulmasıyla birlikte Türkofis orada bulunan firmalarla irtibata geçerek Türk ürünlerinden numuneler ve iyi cins tütünlerden örnekler gönderdi.

Türkofis oluşturulduktan hemen sonra ofisin genel reisliğine Kurdoğlu Faik Bey atandı. Türkofis İstanbul şubesine Cemal Bey, müdür yardımcılığına Hayrettin Şükrü Bey getirildi. İzmir Türkofis müdürlüğüne Haziran 1934’te Akil Emrullah, Mersin şubesi müdürlüğüne ise 1935’te Mahmud Celaleddin atandı. Türkofis başkanı ve şube başkanları ilerleyen yıllarda değişti. Haziran 1935’te Türkofis başkanlığına Maadin Başkanı Necdet Alp tayin edildi. Temmuz 1936’da İstanbul Türkofis şubesi müdürü olan Mahmut Celaleddin Bey Londra ticaret mümessilliğine atandı. Türkofis dış ticaret temsilcileri yeni yerlerine atandıklarında İktisat Vekâleti’nde toplanırlardı. Dönemin İktisat Vekili Celal Bayar, kendilerine başarılar dileyerek yeni vazifelerinde kendilerinden beklenenleri ifade ederdi. Yeni görev yerlerine atanan Türkofis temsilcileri yurt dışına çıkmadan evvel atandıkları ülke ile iş yapan firma yetkilileri ve tüccarlarla görüşürlerdi.

Türkofis’in Faaliyetleri

Türkofis Türk mallarının dış piyasalarda değerlendirilmesi için faal bir ticaret politikası güttü. Türk ekonomisi, sanayileşmiş yabancı malların yıkıcı rekabetinden korunmaya çalışıldı. Bunun için ihracatın artırılması hedeflendi.

Ayrıca, çeşitli ülkelerle kliring anlaşmaları yapılarak takas usulüyle ticaret ön plana alındı.

Türkiye'nin ithalatı yoğunlaşınca ihracat mallarının standardizasyonu meselesi gündeme geldi. Standardizasyon ihracatın kalitesi için önemliydi. İhracat bu yönden de teşvik edildi ve yasal düzenlemeler yapıldı. Kalite kontrolü farklı kurumlar tarafından icra edilmekte iken 1934'te Türkofis'in kurulmasıyla standardizasyon işleri bu kuruma devredildi. Türkofis'e ihracat mallarını kontrol ve teftiş görevi yanında piyasa araştırmaları yapma, uluslararası ticaret ve ödeme anlaşmalarını hazırlama görevi de verildi.

Türkofis iç ve dış teşkilatında görev alan yetkililer ve memurlar bölgelerinde bulunan malların ihracat ve ithalat durumlarını İktisat Vekâleti'ne rapor etmekteydi. Ofis iç teşkilatında bulunan şubeler ihracatı artan ürünler, alış ve satış fiyatları, fiyatların yıllara göre karşılaştırılması ve bölgelerinde yaptıkları faaliyetler hakkında İktisat Vekâleti'ni bilgilendirdi. Türkofis ayrıca ihracat edilecek malların iyi standartlara sahip olması için ihracat merkezlerinde umumi mağazalar kurmayı da planladı.

Türkofis dış ticarete talebi artan ürünler konusunda da ilgili mercilere bilgi verdi. Bu ürünlerin dış piyasalarla buluşması için her türlü veri aktarıldı. Keza ofis ihracat mallarına yapılması gereken standart işlemler konusunda da ihracatçıları bilgilendirdi. Türkofis dış ticarete standartların yakalanması ve Türk ürünlerinin dış pazarlarda sürümünün artırılması için ambalajlama teknikleri konusunda dış ticaretle meşgul olan firmaları ve ticaret odalarını bilgilendirmeye çalıştı. Bu kapsamda ambalaj sergileri açtı. Türkofis yurt dışı şubeleri dış piyasalarda Türkiye'nin ihracat ürünlerine artan talebi ilgililere bildirdiği gibi Türkiye'den ihracat edilen mallara olan isteksizliği ve nedenlerini içeren raporlar da hazırladı. Ofis, yurt dışında Türk ürünlerinin aleyhinde kararlar alındığında ya da Türk ürünlerine karşı bir olumsuz propaganda başladığında buna müdahale ederek Türkiye'yi bu konuda bilgilendirdi.

Türkofis'in ticarî alanda önemli katkılarından birisi de uluslararası sergi ve panayırlara katılarak Türk mallarını tanıtmaları oldu. Uluslararası sergilerde sunulacak ticari mallar ve örnekler ofis tarafından hazırlandı. Türkofis sergi ve panayırlara iştirak edilmesi konusunda firmaları teşvik etmek için bütün ticaret odalarına sergi ve panayırlarla ilgili tamimler gönderdi. Bu tamimlerde sergi ve panayırlara katılmanın önemi üzerinde duruldu. Rakiplerin çalışmalarının görülmesi, muhtelif piyasaların istek ve temayüllerinin bilinmesi için sergilerin bir fırsat olduğu vurgulandı.

Türkofis'in ticarî alandaki faaliyetlerinin artması ve başarılı sonuçlar almaya başlaması kamuoyunda memnuniyet yarattı. Nitekim dönemin basınında Türkofis'in "*hayırlı semereler vermeye başladığı*" ve "*iyi bir düşünüş ürünü*" olduğu vurgulandı. Bu şekilde bir kısım tüccarın komisyoncuların eline düşmekten kurtulduğu belirtildi. Türkofis'in tayin ettiği ticaret konsolosları vasıtasıyla Türkiye'nin iktisadî gelişimi için adımlar atıldı. Ayrıca Türkofis çeşitli memleketlerle imzalanan ticaret anlaşmalarının içeriği konusunda tüccarları bilgilendirdi. Türkofis mümessilleri ihracat mallarına Avrupa piyasasında müşteri bulmaya ve bu müşterilerle satıcıyı buluşturmaya çalıştı. Mümessiller Avrupa'nın muhtelif bölgelerinde Türkiye'nin ihracat maddelerini tanıtarak ilgililerle temas kurulmasını sağladı.

Türkofis'in, ihracatı geliştirmek için yaptığı faaliyetlerden birisi de eğitici ve öğretici sinema filmlerinin halka ulaştırılmasıydı. İktisadî alanda rasyonel bir ilerleme sağlanmasının yolu ihracatla mümkündü. Rasyonel bir ihracat ise teşkilat, kapsamlı bilgi, ekme, yetiştirme, ıslah etme, toplama, ayırma, nakletme, muhafaza etme, kredi bulma ve piyasalara planlı şekilde sevk etmeye bağlı idi. Bu konuda ilerlemiş olan ülkelerin bilgi birikimi, tecrübe ve vasıtalarından yararlanmak için ticari terbiyeye ihtiyaç vardı. Türkofis bu alanda devamlı bir kalkınma sağlamak için halkın eğitilmesi amacıyla öğretici filmleri halka ulaştırdı. Özellikle üretici, tüccar, uygulamada görev alacak

memurların iş alanlarına hakim olması için standardizasyon, teşkilatlanma, satışa sevk için toplu ve planlı şekilde hareket etmelerini sağlamak amacıyla bu alana yönelik filmlerin Türkiye’de bütün sinemalarda düzenli olarak gösterilmesini sağladı. Ofis sadece yurt dışından filmler getirmekle kalmadı aynı zamanda bu alanda propaganda filmleri de üretti. Türkofis’in ilk propaganda filmi çeşitli üretim bölgelerinde çekildi ve Türkiye’nin ihraç malları tanıtıldı. Türkofis, Türkiye’nin ihraç mallarını yurt dışında tanıtmak amacıyla broşürler ve afişler de hazırladı. Ofis ayrıca ticaret ve sanayi müzelerini ihracatçıların kolaylıkla bulabileceği alanlara taşımaya çalıştı.

Türkofis turizm ve propaganda işlerini de yürüttü. Bu kapsamda turizm işleri için bir masa oluşturularak yayın ve tanıtım işleri sürdürüldü. Diğer ülkelerle turizm münasebetlerini geliştirmek, ülkenin durgun olan turizm koşullarını iyileştirmek için bir dış turizm politikasının benimsenmesi zorunlu görülmekteydi. Turizm gelirlerinin yurdun tarihi ve tabii zenginlikleri nispetinde artırılması gerektiği düşünülerek Turing’le birlikte çalışmalar yapıldı. Ocak 1935’te “*Turizm Tetkik ve Propaganda Masası*” oluşturuldu. Anılan masa oluşturulduktan kısa süre sonra turizmi aktif hale getirmek ve bir turizm politikası üretmek amacıyla Türkofis Reisi Necdet Alkın’ın başkanlığında “*Vekâletlerarası Turizm Komisyonu*” çalışmalarına başladı. Komisyonun müzakerelerinin verimli bir şekilde sürdürülmesi için Türkofis Neşriyat ve Propaganda Servisi bir turizm raporu hazırlayarak komisyona sundu. Bu rapora dayalı olarak bir müzakere programı hazırlandı. Komisyon söz konusu müzakere programı çerçevesinde bir turizm kongresi yaparak turizm ile ilgili meseleleri tetkik etti. Türkofis, Türkiye’de turizm koşullarını, eksiklikleri ve alınması gereken önlemleri içeren çalışmalara başladı. Özellikle turizmin ön planda olduğu illerdeki Türkofis şubelerinden bölgenin turizm potansiyelini içeren raporlar istendi. Mesela Mart 1935’te Türkofis genel merkezi tarafından İstanbul şubesine bir tamim gönderilerek turistlerin şikayet ettiği zorluklar, gümrük muamelelerinde şikayet olup olmadığı, İstanbul’da turistlerin konaklayabileceği oteller ve ücretleri, lokanta ücretleri, şehrin turistik yerleri, nakliye ücretleri ve diğer bazı hususlar hakkında bilgi istendi. Bunun üzerine İstanbul Türkofis şubesi konu hakkında geniş bir rapor hazırladı.

Türkofis uluslararası alanda yapılan turizm kongre ve toplantılarına iştirak ederek bu alanda Türkiye’yi tanıtmaya çabası içerisindeydi. Türkofis’in turizm konusunda propaganda ve neşriyat yapma görevi de bulunmaktaydı. Bu meyanda Türkiye’yi yurt dışında tanıtmak amacıyla broşürler hazırladı. Ofis, Türkiye’de turizm şartları ile ilgili uluslararası alanda yaygınlık kazanan kara propaganda ile de mücadele etti. Örneğin yurt dışında Türkiye’nin turizm koşullarının kötü olduğuna ilişkin çıkan haber, yorum ve mektuplara cevap verilerek bu olumsuz propagandanın üstesinden gelinmeye çalışıldı.

Türkofis Neşriyatı

Türkofis’in muntazam olarak çıkarttığı beş temel neşriyatı bulunmaktaydı. Bunlardan ilki Türkofis şubesinde basılarak dağıtılan “*Dış Piyasalar Telgraf Servisi*” idi. İkinci neşriyatı “*Yabancı Matbuat Hülasaları*” idi. Bu hülasalar her gün Ankara’da basılır, ticaret odalarına ve bütün ilgililere gönderilirdi. Haftalık olarak yayınlanan bir de “*Piyasa Raporu*” bulunmakta idi. Bölüm olarak her hafta Ankara’da basılır, ticaret odalarına ve bütün ilgililere gönderilirdi. Türkofis’in en önemli yayını 16 Ocak 1936’dan itibaren çıkarılmaya başlanan “*Ekonomik Enformasyon Bülteni*” idi. Bülten on beş günde bir olmak üzere her ayın biri ile on altısı arasında 15 günde bir çıkarılmakta idi. Ekonomik Enformasyon Bülteni aynı zamanda Fransızca olarak da neşredilirdi.

Türkofis’in Dönüştürülmesi

Türkiye, II. Dünya Savaşı sürecinde iktisadî durumunu ve üretim tüketim şartlarını yeniden gözden geçirmek ve

kurgulamak durumunda kaldı. Bu meyanda hükümet, iktisadî teşkilatlanmayı yeniden gözden geçirdi. İktisat Vekâleti'nin yeniden teşkilatlandırılmasına karar verildi. Bu kapsamda Türkofis'in dönüştürülmesi ve dış ticarete yeniden teşkilatlanmaya gidilmesi planlandı. İktisat Vekâleti'nin yapısı 27 Mayıs 1939 tarihinde 3614 sayılı "*Ticaret Vekâleti Teşkilat ve Vazifelerine Dair Kanun*" ile tekrar değiştirildi. İktisat Vekâleti'nin bünyesinde bulunan teşkilatlar ayrıldı ve Ticaret Bakanlığı ismi ile yeniden bir bakanlık oluşturuldu. Ticaret Bakanlığı kurulunca Dış Ticaret Reisliği bu bakanlığa bağlandı. Türkofis dönüştürüldü ve bakanlık bünyesinde yer alan ve yeni ismi Dış Ticaret Dairesi Reisliği olan Dış Ticaret Örgütü kuruldu. Böylece Türkofis'in dış ticaretle ilgili iş ve görevleri Dış Ticaret Dairesi Reisliğine devredildi. Türkofis teşkilatlanması ortadan kaldırıldı.

Netice itibarıyla Türkofis, Cumhuriyetin ilk yıllarında büyük işler başarmış, Türkiye'nin dış ticaret politikasını uygulamaya koymuş önemli bir dış ticaret örgütüdür.

Feyza KURNAZ ŞAHİN

KAYNAKÇA

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

BCA, 30.10.0.0/161.128.1.1, 1.2, 29.11.1935.

BCA, 30.18.01.02 / 79.88.6, 1.2, 1.11.1937.

BCA, 30.18.1.2/43.16.12, 22.03.1934.

BCA, 490.1.0.0/1128.119.1, 25 Nisan 1935.

BCA, 490.1.0.0/1128.119.1, s. 29, 7 Temmuz 1934.

"Türkofis Neşriyat ve Propaganda Servisi Turizm Raporu", **BCA**, 490.1.0.0./1128.119.1, Nisan 1935.

Kitap, Makale ve Diğer Yayınlar

"935'in 10 Ayı İçinde Dış Ticaretimiz", **Cumhuriyet**, S 4198, 21 İkincikanun 1936, s. 8.

"Ambalaj Örnekleri, Bugün Türkofisde Faydalı Bir Sergi Açılıyor", **Cumhuriyet**, No 3839, 22 İkincikanun 1935, s. 3.

"Ankara'da Toplanacak Turizm Kongresi", **Cumhuriyet**, No 3878, 2 Mart 1935, s. 2.

"Başlangıç", **Türkofis Ekonomik Enformasyon Bülteni**, Yıl 1, No 1, (16 Sonkanun 1936), s. 1.

"Beynelmilel Sergilere Davet Ediliyoruz", **Cumhuriyet**, No 3777, 19 Teşrinisani 1934, s. 2.

"Bir Propaganda Filmi Yapılıyor", **Cumhuriyet**, No 3745, 8 Teşrinievvel 1934, s. 5.

"İktisat Teşkilatında Yapılacak Yenilik", **Cumhuriyet**, S 4901, 4 İkincikanun 1938, s. 3.

CİNGİ, Selçuk, "Turizm ve Türk Turizm Sektörü", **Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C 7, S 1-2, (1989), s. 145-166.

EVCİN, Erol, "Basın Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü Döneminde Turistik Tanıtım ve Propaganda Faaliyetleri", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, Cilt XXXII, Sayı 94, (Güz 2016), s. 96-160.

GEÇGEL, Seçil, **Celal Bayar'ın Milli Ekonomiyi Kurma Faaliyetleri**, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Hatay 2015.

"İktisat Vekâleti Teşkilât ve Vazifeleri Hakkında Kanun", Kanun No 2450, **Resmî Gazete**, 29 Mayıs 1934, S 2713, s. 3866-3869.

"İktisat Vekâletinin Yeni Teşkilatı ve Türkofis, Celal Bey Mühim Beyanatta Bulundu", **Cumhuriyet**, No 3552, 26 Mart 1934, s. 1, 5.

KURNAZ ŞAHİN, Feyza, "Cumhuriyet Dönemi Dış Ticaret Politikası ve Bir Örgütlenme Örneği Türkofis ve Faaliyetleri 1934-1939", **History Studies**, C 10, No. 8, (Kasım 2018), s. 143-176.

KURNAZ ŞAHİN, Feyza, "Türkiye'nin Orta Doğu'da Dış Ticaretini Geliştirmeye Yönelik Çabaları Tel Aviv, Şam, Kahire Sergi ve Panayırlarına Katılımı (1932-1936)", **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, C 26, S 49, (Ağustos 2020), s. 313-345.

KURNAZ ŞAHİN, Feyza, "Türkiye'nin Uluslararası Sergi, Fuar ve Panayırlara İştiraki (1929-1939)", **9. Uluslararası Atatürk Kongresi Bildiriler**, C 1, (yay.haz. Erdem Ünlan-Halit Aytuğ Tokur), ATAM Yay., Ankara 2021, s. 855-907.

KURUÇ, Bilsay, **Belgelerle Türkiye İktisat Politikası (1933-1935)**, Cilt 2, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yay., Ankara 1993

"Milli Ekonominin Umumi Hatları, İktisat Vekilimiz Bay Celal Bayar'ın Arttırma ve Yerli Malları Haftası Münasebetiyle Radyoda Verdiği Nutuk", **Türkofis Ekonomik Enformasyon Bülteni**, Yıl 1, No 1, (16 Sonkanun 1936), s. 3-4.

"Moskova Türkofis Mümessilliği Lağvedildi", **Cumhuriyet**, S 4190, 13 İkincikanun 1936, s. 3.

"Ofiste Değişiklik", **Cumhuriyet**, No 3929, 25 Nisan 1935, s. 10.

ÖZDEMİR, Besime Pınar - AKTAŞ, Melike, "Public Relations in Turkey during 1920-1955: The Display of a Western Image", **İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi**, S 46, (Bahar 2018), s. 76-88.

ÖZGEN, İhsan Fuat, **Cumhuriyet Dönemi'nde Celâl Bayar'ın Siyasî ve İktisadî Faaliyetleri (1923-27 Mayıs 1960)**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 2007.

"Rusya ile İş Yapan Tacirlerimize", **Cumhuriyet**, No 3661, 16 Temmuz 1934, s. 4.

"Seyyah İşleri", **Cumhuriyet**, No 3886, 10 Mart 1935, s. 2.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre IV, C 22, İçtima 3, Elli Sekizinci İnikad, 27.V.1934, s. ek 1-3.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre V, C 16, İçtima 2, Otuz İkinci İnikad, 3.II.1937, s. 43, s. sayısı 71.

"Ticaret Vekaleti Teşkilat ve Vazifelerine Dair Kanun", Kanun No 3614, **Resmî Gazete**, S 4220, 31.05.1939, s. 11846-11847.

"Türkofis Hayırlı Semerelerini Vermeye Başladı", **Cumhuriyet**, No 3673, 28 Temmuz 1934, s. 2.

"Türkofis İç ve Dış Teşkilatı", **Türkofis Ekonomik Enformasyon Bülteni**, Yıl 1, No 1, 16 Sonkanun 1936, s. 25.

"Türkofis İş Başında", **Cumhuriyet**, No 3617, 2 Haziran 1934, s. 1.

“Türkofis Müdürü Geldi”, **Cumhuriyet**, No 3710, 3 Eylül 1934, s. 5.

“Türkofis Tadil Ediliyor”, **Cumhuriyet**, S 4638, 13 Nisan 1937, s. 5.

“Türkofis Teşkilatı Genişliyor”, **Cumhuriyet**, S 3983, 18 Haziran 1935, s. 3.

“Türkofis Teşkilatı Hariçte ve Dahilde Dört Yeni Şube Açılıyor”, **Cumhuriyet**, No 3905, 1 Nisan 1935, s. 2.

“Türkofisin Yeni Dış Memleketler Mümessilleri”, **Cumhuriyet**, S 4512, 3 Birincikanun 1936, s. 7.

“Türkofiste Açılan Ambalaj Meşheri”, **Cumhuriyet**, No 3841, 24 İkincikanun 1935, s. 4.

“Türkofiste Değişiklikler”, **Cumhuriyet**, S 4365, 9 Temmuz 1936, s. 5.

“Türkofiste Tayinler”, **Cumhuriyet**, No 3644, 29 Haziran 1934, s. 3.

“Türkofiste Yenilikler”, **Cumhuriyet**, No 3927, 23 Nisan 1935, s. 10.

Türkofis Ekonomik Enformasyon Bülteni, Yıl 1, No 8, (1 Mayıs 1936), s. 1.

YAVUZ, Mehmet Cihan – KARABAĞ, Solmaz Filiz, “Ulusal Turizm Tanıtımı ve Pazarlama Yöntemi Örgütlenmesi; Türkiye İçin Bir Model Önerisi”, **İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, Cilt 1, Sayı 36, (2009), s. 113-130.

Yunus Nadi, “Dış Ticaretimizi Canlandırmak İçin”, **Cumhuriyet**, S 4897, 31 Birincikanun 1938, s. 1, 5.

Yunus Nadi, “Türkofis İş Başında”, **Cumhuriyet**, No: 3617, 2 Haziran 1934, s. 1-2.

ZARAKOLU, Avni, “1929/30 Dünya Ekonomik Krizi Karşısında Türk Ekonomisi ve Alınan Krizle Mücadele Tedbirleri”, **Atatürk Dönemi Ekonomi Politikası ve Türkiye'nin Ekonomik Gelişmesi Semineri**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yay., Ankara 1982, s. 89-105.

BAĞLANTILAR

[Türkiye İktisat Kongresi](#)

[Âli İktisat Meclisi](#)

[Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti](#)

[Atatürk'ün Ekonomi Politikası](#)

[Millî Türk Ticaret Birliği](#)

[Ticaret ve Sanayi Odaları](#)

[Ticaret Kanunu \(Atatürk Dönemi\)](#)

[Sanayi ve Ticaret Bakanlığı](#)

28/11/2023 tarihinde <https://aturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/turkofis-1934-1939/?pdf=4180> adresinden erişilmiştir